

Vláda: Malý dvorek, velký bič
Ivan Galal

I politika je činnost, která má tvořit přidanou hodnotu. Pohled na dnešní českou politiku říká, že hodnoty spíše ubírá než přidává: rozhazovačný rozpočet a pokračující zadlužování, rezignace na termín eura, netransparentní dohody se zahraniční bankou zavánějící konfliktem zájmů; sporná protiteroristická pouliční opatření, poškození zpravodajských služeb a likvidace finanční policie; nedotažená rétorika radikálních reforem ve školství; zmatek v alokaci evropské agendy a kompetencí.

Iluze předčasných voleb

A příčiny? Neschopnost hlavních stran dohodnout se přes ideové bariéry. Ale pokud má politika nějakou demokratickou substanci, pak je to schopnost kompromisu s oponenty, namísto bolševické snahy je vyřadit. Politika omezená na rétoriku do vlastních řad je propaganda zakrývající diletantismus.

Pěstuje se iluze o předčasných volbách, odvozená z kontrastu mezi volebním patem a volebními preferencemi. Ale nebude pro ČSSD nic snadnějšího než znovu povolat americkou firmu PSB a tvrdší negativní kampaní opět zhysterizovat modré i jejich mediální pomahače a zhoufovat negativní kampaní vystrašené voliče zpět k Lidovému domu. Velcí posílí, malí oslabí.

Zůstaneme kazisvěty?

V pozadí našich politických poměrů je totiž hlubší rozdělení české společnosti a představ o další roli státu: zda ochránářská nebo proaktivní, modernizační nebo petrifikující, zajišťující nebo akcelerující, globálně angažovaná nebo izolacionistická. Po ne právě úspěšné transformaci jsme mírně unavení, málo vybavení vzděláním a přesycení negativní konfrontací politických elit a absencí věčné debaty o tom, kudy dál.

Zmizení evropského tlaku na vládu i parlament dalo prostor sebestředným zápasům domácí politiky uvnitř politických stran. Máme šanci hnout se pozitivním směrem a vyhnout se hrozící ústavní krizi? Šance jistě je.

Druhá navržená vláda má nesporně mnoho slabin: Obávaný návrat lidovců do resortu obrany, kde bude muset nová ministryně bojovat o transparentní financování; hrozba, že zelení budou ve školství řešit Temelín namísto potřebné reformy vysokého školství a výzkumu, kde již zelení populisticky zablokovali vysokoškolskou reformu plošným odmítnutím školného. Otázkou je i jejich postoj k vážným bezpečnostním a zahraničněpolitickým otázkám, který je nebezpečně přibližuje dogmatismu a appeasementu jejich evropských soukmenovců. Jak věrohodná je evropská orientace modrých, za rámec vytěžování EU fondů a manažerského pojetí předsednictví EU?

Osud evropské integrace a posun EU mezi globální hráče bude hodně závislý na našem postupu vůči evropské ústavě. Jsme s to být konstruktivní, nebo zůstaneme v inferiorní pozici kazisvětů? Budeme s to dohnat legislativní deficit v oblasti praní špinavých peněz a bezpečnostní agendy, nevyjímaje rodící se nukleární společenství v rusko-asijském a středovýchodním prostoru?

ČSSD má jistě legitimní nárok pokusit se o svou vládu. Po negativní volební kampani bez vlastního silného programu, po povolebních obstrukcích a při nízkém koaličním potenciálu chce opravdu ČSSD vyvézt rudý koaliční kočár s pozitivně lustrovaným komunistickým brzděčem? Nevyžene to veřejnost, která neztratila historickou paměť, do ulic českých měst, kde ČSSD prohraje? Není lepší, při absenci vlastního pozitivního programu, nechat stávající koalici uplatnit tvrdé systémové reformy, kontrolovat ji a hledat vlastní moderní program i novou generaci politiků?

Síla zůstane v parlamentu

Jsme v situaci, kdy nás bulvarizovaná média, veřejnoprávní nevyjímaje, ženou do debatování nové vlády na standardu causy Moniky Lewinské. Věcnost programových priorit nikdo nebere vážně. Přesto se mi zdá, že nová vláda je zralá na praktickou zkoušku metodou velký bič a malý dvorek. Získá-li svou těsnou parlamentní většinu, bude parlamentu skutečně odpovědná a parlament bude muset vážné problémy vážně diskutovat. Posun ke zvýšení váhy parlamentu musí znamenat kultivaci opozice, i schopnost opozice konstruktivně podporovat vážná rozhodnutí o vývoji země, státu a jeho správy. Dokáže ČSSD tuto u nás neozkoušenou roli převzít?

Zažili jsme exekutivu bez kontroly, zajištěnou komfortní většinou, která opozici po bolševicku ničila. Výsledkem byly privatizační ztráty. Zažili jsme mafiánskou opoziční smlouvu, kde i opozice mlčela a vysávala daňové poplatníky. Výsledkem byl vývoj v IPB i arbitráž za krádež Novy. Co jsme dosud nezažili, byla vláda odpovědná parlamentu, závislá na získání podpory v rozpravě na půdě parlamentu.

Projde-li tato vláda, může to tedy být i pokrok ve standardu naší demokracie. A jen na okraj, byla by to první vláda – pokud se nemýlím – bez bývalých komunistů. Jejím osudem je bič, krev a pot na malém parlamentním dvorku.

Autor, sociolog, je zakladatel společnosti

Gabal Analysis & Consulting